

Směrnice pro tvorbu a používání opravných položek

1. Předmět úpravy

- 1.1. Ustanovení této směrnice vymezuje tvorbu a používání opravných položek.
- 1.2. Směrnice upravuje tvorbu a použití opravných položek v souladu s ustanovením zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky a podle zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

2. Pojem opravné položky

- 2.1. Opravné položky vyjadřují přechodné snížení hodnoty majetku a vytvářejí se na základě inventarizace majetku. Při inventarizaci se posuzuje výše a odůvodněnost vytvořených opravných položek.
- 2.2. Výše opravné položky nesmí přesáhnout výši ocenění majetku, k němuž je opravná položka tvořena.
- 2.3. Dojde-li k významnému přechodnému snížení hodnoty majetku účetní jednotky, účtuje se o tomto účetním případě bez zbytečného odkladu. Za významné se považuje více než 10 % snížení hodnoty tohoto majetku.
- 2.4. Opravné položky se nevytvářejí u majetku, který se podle
 - § 27 zákona o účetnictví oceňuje reálnou hodnotou nebo ekvivalenci (protihodnotou)
 - § 25 odst. 1 písm. k) zákona o účetnictví oceňuje ve výši 1 Kč.
- 2.5. Opravné položky nesmějí mít aktivní zůstatek.
- 2.6. V případě pohledávek se tvoří opravná položka ve výši 10 % za každých ukončených devadesát dnů po splatnosti dané pohledávky.
- 2.7. Výše opravné položky nesmí přesáhnout výši pohledávky, k níž je opravná položka tvořena.
- 2.8. Opravné položky se nesmí tvořit na zvýšení hodnoty pohledávky.
- 2.9. Rozlišujeme opravné položky u pohledávek:
 - zákonné
 - účetní (na základě posouzení o nedobytnosti pohledávky)
- 2.10. Zákonné opravné položky v souladu se zákonem o rezervách, lze tvořit pouze k pohledávkám, o kterých bylo při jejich vzniku účtováno ve výnosech a příjem z nich nebyl příjmem osvobozeným od daně z příjmů.

3. Tvorba zákonných opravných položek (podle zákona o rezervách)

3.1. Na základě zákona o rezervách se vytvářejí opravné položky:

- k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení,
- k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosince 1994.

3.2. Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení

3.2.1. Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení se tvoří ve výši 100% rozvahové hodnoty nepromlčené pohledávky při dodržení ustanovení § 8 zákona o rezervách.

3.2.2. Důležitou podmínkou je, že pohledávka musí být přihlášena od zahájení insolvenčního řízení do konce uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o úpadku (nesmí být kratší 30 dnů a delší 2 měsíců), případně pokud soud s rozhodnutím o úpadku spojí rozhodnutí o povolení oddlužení, je lhůta k přihlášení pohledávek jen 30 dnů, byla-li povolena reorganizace, postačí, že dlužník správně uvedl věřitelovu pohledávku v seznamu svých závazků vytvořeném podle insolvenčního zákona.

3.2.3. Daňově účinným nákladem je tvorba této opravné položky v období, za které se podává daňové přiznání, v němž byla přihlášena.

3.2.4. Opravné položky se zruší v návaznosti na výsledky insolvenčního řízení nebo v případě, že pohledávku účinně popřel insolvenční správce, věřitel nebo dlužník a zvláštní právní předpis těmto osobám právo popřít pohledávku přiznává.

3.2.5. Pokud pominou důvody pro existenci opravné položky vytvořené podle tohoto ustanovení nebo na základě rozhodnutí poplatníka, je možné snížit vytvořenou opravnou položku na úroveň, která by mohla být vytvořena podle ustanovení § 8a zákona o rezervách. Poplatník pak pokračuje v tvorbě opravné položky podle § 8a zákona o rezervách.

3.3. Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994

3.3.1. Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 se tvoří v souladu se zákonem o rezervách.

3.3.2. Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994, jejichž rozvahová hodnota v okamžiku vzniku nepřesáhne částku 200 000 Kč a jejichž tvorba je výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, mohou v období, za které se podává daňové přiznání, vytvářet poplatníci daně z příjmů, kteří vedou účetnictví, pokud k těmto pohledávkám nevytvářejí opravné položky a rezervy podle § 5 a 5a, zákona o rezervách, pokud uplynulo od konce sjednané lhůty splatnosti více než:

- a) 6 měsíců, až do výše 20% neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- b) vyšší opravné položky k těmto pohledávkám do 200 000 Kč je možno tvořit, pokud naše organizace zahájila rozhodčí řízení, soudní nebo správní řízení proti dlužníkovi, tohoto řízení se řádně účastní a řádně a včas činí úkony potřebné k uplatnění jeho práva a pokud od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než:
 - 12 měsíců, až do výše 33 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
 - 18 měsíců, až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
 - 24 měsíců, až do výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,

- 30 měsíců, až do výše 80 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
 - 36 měsíců, až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.
- 3.3.3. Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994, jejichž rozvahová hodnota v okamžiku vzniku je vyšší než 200 000 Kč a nejsou k nim vytvářeny opravné položky podle § 5 a 5a, zákona o rezervách, je možno tvořit, pokud naše organizace zahájila rozhodčí, soudní nebo správní řízení proti dlužníkovi, tohoto řízení se řádně účastní a řádně a včas činí úkony potřebné k uplatnění svého práva za podmínky, že od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než:
- 6 měsíců, až do výše 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
 - 12 měsíců, až do výše 33 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
 - 18 měsíců, až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
 - 24 měsíců, až do výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
 - 30 měsíců, až do výše 80 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
 - 36 měsíců, až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.
- 3.3.4. Organizace tvoří dále daňově uznatelné opravné položky ve výši 100 % hodnoty pohledávky k nevýznamným pohledávkám v případě, že pohledávka je po splatnosti více než 12 měsíců, na pohledávku nejsou tvořeny jiné opravné položky, rozvahová hodnota pohledávky bez příslušenství nepřesáhne 30 000 Kč a tutéž hodnotu nepřesáhne celková výše pohledávek za zdaňovací období vůči témuž dlužníkovi u kterého se tvoří tento druh opravných položek. O pohledávce, k níž byla vytvořena tato opravná položka, je poplatník povinen vést samostatnou evidenci.
- 3.3.5. Společná pravidla pro tvorbu opravných položek v případech 3.3.2., 3.3.3., 3.3.4.:
- a) tyto opravné položky nelze tvořit na pohledávky:
- již odepsané na vrub výsledku hospodaření,
 - vzniklé za společníky, akcionáře, členy družstev za upsaný vlastní kapitál,
 - vzniklé mezi spojenými osobami a osobami blízkými.
- b) Opravná položka se zruší, pokud:
- pomínou důvody pro její existenci (například v důsledku úhrady) nebo
 - pohledávka, k níž byla opravná položka vytvořena, se promlčela,
 - případně nastaly důvody, za nichž se odpis pohledávky považuje za výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle zákona o daních z příjmů.

4. Účtování opravných položek k pohledávkám

- 4.1. Tvorba a zvýšení opravných položek se účtuje prostřednictvím příslušného účtu nákladů (účet 556), s analytickým členěním pro daňové účely. Protiúčetem je příslušný účet majetku (účetové skupiny 15, 16, 17, 18, 19).
- 4.2. Snížení, případně zrušení opravné položky se účtuje opět prostřednictvím účtu 556.
- 4.3. Tvorba opravné položky k pohledávkám se účtuje 556/19x. Výše opravné položky nesmí překročit výši pohledávky.

- 4.4. Rozpuštění opravné položky ve výši ...% k pohledávkám účtujeme jako 19x/556.
- 4.5. Úhrada těchto pohledávek ke kterým je zřízena opravná položka se účtuje 231/311 (příslušná analytika). Následně dochází k rozpuštění opravné položky ve výši uhrazené faktury do výnosů zápisem 19x/556.
- 4.6. Pokud bude uhrazena pohledávka, která již byla zcela odepsána účtujeme 231/643. O tuto částku úhrady snížíme zůstatek pohledávky evidované v podrozvahové evidenci.
- 4.7. Opravné položky se sníží, popřípadě zruší, pokud inventarizace v následujícím období neprokáže opodstatněnost jejich výše.

5. Odpis pohledávek

- 5.1. Kromě tvorby zákonných opravných položek k pohledávkám po lhůtě splatnosti nabízí zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, možnost jednorázového odpisu pohledávek.

5.2. Jednorázový odpis pohledávek

- 5.2.1. Možnost jednorázového odpisu pohledávek do daňově uznatelných nákladů upravuje § 24 odst. 2 písm. y) zákona o daních z příjmů, za předpokladu, že o pohledávce při jejím vzniku bylo účtováno ve výnosech a takto vzniklý zdanitelný příjem nebyl od daně osvobozen, a současně lze u daných pohledávek uplatňovat daňové opravné položky podle zákona o rezervách, za dlužníky:

- u něhož soud zrušil konkurs proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující, a pohledávka byla poplatníkem přihlášená u insolvenčního soudu a měla být vypořádána z majetkové podstaty,
- který je v úpadku nebo jemuž úpadek hrozí na základě výsledků insolvenčního řízení,
- který zemřel, a pohledávka nemohla být uspokojena ani vymáháním na dědicích dlužníka,
- který byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem spojenou osobou (§ 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů),
- na jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je uplatňována veřejná dražba, a to na základě výsledků této dražby,
- jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je postižen exekucí, a to na základě výsledků provedení této exekuce.

- 5.2.2. Obdobně to platí pro pohledávku nebo její část, a to do výše kryté použitím rezervy nebo opravné položky vytvořené podle zvláštního zákona, nebo která vznikla podle zákona č. 499/1990 Sb., o přepočtu devizových aktiv a pasiv v oblasti zahraničních pohledávek a závazků organizací v souvislosti s kursovými opatřeními. Neuhrazenou část pohledávky za dlužníkem se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí, která byla předmětem přepočtu podle zákona č. 499/1990 Sb., vznikla do konce roku 1990 a u níž termín splatnosti nastal do konce roku 1994, sníženou o uplatněný odpis pohledávky, lze uplatnit jako výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů buď jednorázově, nebo postupně s výjimkou pohledávek, které byly nabyty postoupením nebo vkladem.

- 5.2.3. Neuhrazenou část pohledávky za dlužníkem se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí, která nebyla předmětem přepočtu podle zákona č. 499/1990 Sb., nebo nepodléhala

ustanovení tohoto odstavce, avšak podléhala režimu financování vývozu v rámci dokončení pohledávek na vládní úvěry podle přílohy č. 2 usnesení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 192/1991 lze uplatnit jako výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů buď jednorázově, nebo postupně, s výjimkou pohledávek, které byly nabyty postoupením nebo vkladem. Toto ustanovení se nepoužije, pokud účetní hodnota pohledávky nebo pořizovací cena pohledávky nabyté postoupením byla již odepsána na vrub výsledku hospodaření.

5.2.4. V případě ostatních pohledávek účetní jednotka rozhodne o odpisu takových pohledávek, které jsou promlčeny. V tomto případě nelze částku odpisu považovat za daňový náklad.

6. Účtování odpisů pohledávek

6.1. V případě, kdy k odepsaným pohledávkám byly vytvořeny opravné položky, tyto opravné položky se zruší proučtováním ve prospěch příslušného nákladového účtu.

6.2. Jedná-li se o opravnou položku, jejíž tvorba nebyla daňově účinným nákladem, je i zrušení výnosem, který neovlivní základ daně.

6.3. Jedná-li se o opravnou položku, jejíž tvorba je v souladu se zákonem o rezervách, tudíž její tvorba byla i daňově účinným nákladem, je její zrušení výnosem, který ovlivní základ daně.

6.4. Odpis pohledávek se provede odúčtováním neuhrazené částky pohledávek do nákladů zápisem 557/311.

6.5. Účetní jednotka převede odepsané pohledávky do podrozvahové evidence a v ní je nadále sleduje. V případě pozdější úhrady pohledávky evidované pouze v této podrozvahové evidenci účetní jednotka zaznamená příjem účetním zápisem a uhrazenou část vyřadí z podrozvahové evidence. Výnos na účtu (231/643) je výnosem, který ovlivní základ daně.

7. Opatření k prevenci vzniku „nedobytných“ pohledávek

7.1. U každého nového partnera jsou zjišťovány informace o platební kázni vůči jiným dodavatelům, případně jsou požadovány zajišťovací instrumenty – pojištění pohledávek u komerční pojišťovny, bankovní záruka, směnka, ručení třetího subjektu.

7.2. V případě vzniku pohledávky po splatnosti se řídí účetní jednotka následujícím postupem:

a) pokud je pohledávka 10 dní po splatnosti je telefonicky urgována,

b) pokud je pohledávka 20 dní po splatnosti je zasílána 1. upomínka,

c) pokud je pohledávka 35 dní po splatnosti je zasílána 2. upomínka,

d) pokud je pohledávka 50 dní po splatnosti je předána k vymáhání komerčnímu právníkovi, včetně plné moci k zahájení soudního řízení.

7.3. Současně s vystavením 2. upomínky vyhotovuje účetní jednotka penalizační fakturu za dobu, po kterou jsou dlužné pohledávky po splatnosti.

Obec Želenice

8. Účinnost

8.1. Tato směrnice nabývá účinnosti 1.9.2010

V Želenicích dne 31.8.2010

.....
Jaroslav Vašek, starosta obce

OBEC ŽELENICE
Na Návsí č.p. 27
434 01 Želenice
IČO: 00266205